

05 DES 2016

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 Oslo

Ski, 01.12-2016

Statlig reguleringsplan for Politiets nasjonale beredskapssenter på Taraldrud. Høringsuttalelse fra Ski historielag

Vi viser til brev fra Metier AS datert 21.10.16, planprogram for beredskapssenteret datert 24.10.2016 og informasjonsmøte i Ski 31.10.2016. Programmet gir en grundig innføring i beredskapssenterets formål og aktiviteter og den videre prosess. Frist for merknader er 6. desember 2016, antatt fremdrift er fastsettelse av planprogram i februar 2017, endelig vedtak av reguleringsplan august/september 2017.

Planprogrammet gjør godt rede for behov for ytterligere registreringer, med vurdering av konsekvenser og vurdering av avbøtende tiltak, samt at det vil være behov for dispensasjon fra kulturminneloven. Det vil være kulturminnemyndighetene: Akershus fylkeskommune, Riksantikvaren og Kulturhistorisk museum som er ansvarlig for den videre prosess.

Det er ikke anledning til å fremme innsigelse eller klage på reguleringsplanen, gjennomføring av avbøtende tiltak er derfor viktig

Ski historielag har behandlet reguleringsplanen.

Konklusjon

Vi beklager at det er gitt tillatelse til inngrep innenfor Marka-grensen. I den forbindelse ønsker vi en grundig redegjørelse for aktivitetene i øvingsområdet øst for E6, og hva det vil innebære av inngrep i bakken og i hvilken grad området vil bli tilgjengelig for turgåere.

Alle kulturminnene må dokumenteres. De som ikke kan bevares må undersøkes og resultatene formidles til allmenheten.

Minnebauta: ved potetkjelleren nær gårdstunet på Taraldrud står en bauta til minne om motstandsbevegelsen under siste krig. Våpen fra slipp i marka ble gjemt i potetkjelleren. Området der bautaen står, var oppmarsjområde dagene fram til 8.mai 1945 for Milorg 111.1.1. Bautaen ble oppført av Oppegård HV-forening. Oppegård historielag har nå ansvaret for bautaen. Vi viser til lagets oversendelse.

Vi anbefaler at bautaen blir stående på opprinnelig plass for å bevare den historiske konteksten. Den må bli tilgjengelig for allmenheten ved at det etableres en inngjerdet korridor langs E6. Det er behov for å rydde omkring bautaen, bl.a. hogge noen grantrær. Bautaen og hendelsene som den representerer har dessuten en viss tilknytning til beredskapssenterets funksjon. Hvis dette ikke lar seg gjøre, vil vi gjerne komme tilbake til saken.

Det blir viktig å skjerme kulturminnene som ligger i utkanten av planområdet øst for E6, dvs. *hulvegen* som går rett sør for sørgrensen, og de tre *fangstgropene* som ligger et stykke nord for nåværende nordgrense.

Det blir viktig å skjerme kulturminnene som ligger i utkanten av planområdet øst for E6, dvs. *hulvegen* som går rett sør for sørgrensen, og de tre *fangstgroperne* som ligger et stykke nord for nåværende nordgrense.

Åkrene med rydningsrøyser innenfor planområdet må dokumenteres og undersøkes. Om mulig bør åkrene i området øst for E6 bevares.

Vi anbefaler at det etableres et *informasjonssenter* ved Taraldrudhytta, hvor områdets historie formidles. Hit kunne man også flytte eldre *verneverdige bygninger*.

Kommentarer til kulturminner og kulturmiljø

Planområdet ligger nordvest i Ski kommune og grenser til Oppegård kommune i vest. Det er lokalisert innenfor Taraldrud gård på begge sider av E6: tunområdet med omgivelser bestående av åker og skog i vest og skogområde på Taraldrudåsen i øst. Hele planområdet ligger i Marka.

Det vestlige området vil bli inngjerdet og her vil det bli oppført div. bygninger, etableres skytebane mm. Det østlige området skal benyttes for trening, iflg. planforslaget skal det ikke inngjerdes og vil derved være tilgjengelig for publikum.

Planprogrammet redegjør for hva som foreløpig er kjent av kulturminner fra forhistorisk tid og middelalder. Det ble gjennomført arkeologiske registreringer i deler av området i 2009 og 2015, men ikke tilstrekkelig til å oppfylle § 9 i kulturminneloven, og det ble ikke søkt etter funn ved prøvestikking eller maskinell sjakting. Det vil derfor være behov for ytterligere søk etter kulturminner, som vil bli foretatt av Akershus fylkeskommune. Evt. søknader om dispensasjon fra kulturminneloven vil bli etterfulgt med utgravninger ved Kulturhistorisk museum, som avbøtende tiltak. Det kan muligens være mulig å justere grenser for å unngå inngrep i kulturminner.

I 2013 ble det undersøkt to steinalderboplasser ved Elgsrudtjern (ved Oslo grense), ca. 500 m nordøst for planområdet, ca. 195 m o. h. De er 11000 år gamle og av de eldste på Østlandet. Da havet sto ca. 192 m over dagens nivå var Taraldrudåsen en øy, rett vest for øya hvor steinalderboplassene lå. Planområdets topografi og nivå over havet indikerer altså mulighet for tilsvarende funn, som vil ytterligere belyse pionerbosetningen på Østlandet umiddelbart etter at isbreen trakk seg tilbake.

Registreringene som ble foretatt i 2009 og 2015 påviste fangstgroper, åkerområder med rydningsrøyser, samt gamle veifar i form av hulveger.

Iflg. historiker Terje Schou ble gården Taraldrud («Taralds rydning») som flere andre gårder med endingen –rud, ryddet i seinere del av middelalderen i det som den gang var allmenningsskog. Undersøkelser på tunet og åkerområdet omkring vil kunne påvise spor etter middelalderbosetningen.

Det er funnet rester av alderdommelige åkre i skogen nord for dagens åker og i skogen ved Taraldrudåsen. Her ligger små ryddete flater omgitt av røyser, rydningsrøysfelt, som kan tenkes å være rester av middelalderens åkerbruk. Undersøkelser vil gi informasjon om alder og hva som ble dyrket på en gård i utkanten av hovedbosetningen som har ligget på Ski-raet.

Flere bygninger i området kan ha betydelig alder: bolighuset litt sør for dagens gårdstun tilhørte Øvre Taraldrud og skal være bygget på midten av 1500-tallet. Huset skal være flyttet hit fra Maurtu gård på Nordstrand som dåpsgave. Det er i god stand. Låven tvers over veien skal skrive seg fra 1775-1799 og stabburet ved dagens gårdstun har årstallet 1806 over døra.

Taraldrudhytta var husmannsplass under Taraldrud før den ble egen gård. Her står en stor bruksbygning, fjøs/låve/stall, fra begynnelsen av 1800-tallet.

Alderen på husene blir nå avklart ved dendrokronologisk undersøkelser.

Spor etter gamle ferdselsveger er påvist rett sør for sørlig grense i den østre del av planområdet. Her er rester av en hulveg som går sørover mot Assurdalen og plassen Kloppa (plass under Stallerud på 1800-tallet). Veifaret kan også ha sammenheng med en hulveg utenfor planområdet som går østover i retning Siggerud.

Nordøst for det østlige planområdet ligger tre fangstgroper (for elg), trolig fra middelalder, som effektivt stenger et nord-sørgående dalføre. Disse ligger godt unna foreslått grense for øvingsområdet.

Området har et potensial for å belyse en lang historie, fra steinalderens fangstfolk ved isbreens kant, så vel som fangst og gårdsbosetning i middelalderen og seinere tid. Denne historien må formidles til allmenheten.

For Ski historielag

Knut Falla
Styreleder

Lill Gustafson
Leder lokalhistorisk utvalg

Kopi:

Ski kommune, Rådhuset

Ski kommune, kulturavdelingen v. Elin Buene, Rådhuset

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 Oslo

Metier AS
Postboks 118 Sævestad
0399 Oslo

Oppegård historielag v. Egil Wenger, Postboks 12, 1411 Kolbotn

Akershus fylkeskommune, Postboks 1200 Sentrum, 0107 Oslo

Vedlegg: div. kart